

ETICKÝ KÓDEX IFLA PRE KNIHOVNÍKOV A INFORMAČNÝCH PRACOVNÍKOV

Oficiálna skrátaná verzia Etického kódexu IFLA

IFLA Code of Ethics for Librarians and other Information Workers (short version)

Copyright © International Federation of Library Associations and Institutions, 2012

Slovak edition © Spolok slovenských knihovníkov/Slovak Librarians Association

Translation © Ing. Silvia Stasselová, 2012

Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

ÚVOD

Predkladaný kódex etiky a profesionálneho správania predstavuje súbor etických princípov a hodnôt, ktoré by sa mali uplatňovať pri riadení knihovníkov a informačných pracovníkov. Využívať ho môžu aj knihovnice a informačné združenia pri tvorbe alebo revidovaní svojich vlastných etických kódexov.

Funkciou etických kódexov je:

- ▶ podporovať správanie v zmysle etických princípov, na základe ktorých môžu knihovníci a informační pracovníci formovať svoje postoje a zvládať zložité situácie,
- ▶ zvyšovať profesionálne sebauvedomenie a sebavedomie,
- ▶ zabezpečovať transparentnosť pre používateľov a spoločnosť všeobecne.

Tento kódex nemá nahradzovať existujúce kódexy alebo obmedzovať možnosti profesijných združení vytvárať vlastné kódexy, založené na svojich prieskumoch, konzultáciách a tímovej spolupráci. IFLA neočakáva úplnú zhodu tohto kódexu s etickými kódexmi národných profesijných združení.

Jednotlivé časti etického kódexu vychádzajú z hlavných princípov uvedených v tomto úvode a obsahujú množstvo odporúčaní, ktoré sa týkajú profesionálnej etiky. Tieto hlavné princípy by mali byť podstatou každého etického kódexu, no IFLA uznáva, že jednotlivé kódexy sa budú nevyhnutne líšiť podľa konkrétnej spoločnosti, profesionálnej praxe alebo virtuálnej komunity.

Príprava etického kódexu je jednou zo základných úloh profesijných združení, rovnako ako je nevyhnutnosťou etické správanie u všetkých profesionálnych pracovníkov. Z tohto dôvodu IFLA odporúča, aby predkladaný etický kódex používali všetky členské knihovnice združenia a inštitúcie a všetci individuálni knihovníci a informační pracovníci. IFLA sa zaväzuje kódex kedykoľvek podľa potreby zrevidovať.

1. PRÍSTUP K INFORMÁCIÁM

Hlavným poslaním knihovníkov a informačných pracovníkov je zabezpečiť prístup k informáciám všetkým ľuďom v záujme ich osobného rozvoja, vzdelávania, kultúrneho obohacovania, trávenia voľného času, ekonomických aktivít a informovanej účasti na posilňovaní demokracie.

V tomto zmysle knihovníci a informační pracovníci odmietajú cenzúru vo všetkých jej formách, podporujú bezplatné poskytovanie služieb používateľom, propagujú svoje zbierky a služby potenciálnym používateľom a snažia sa dosiahnuť čo najvyšší štandard v dostupnosti fyzických aj virtuálnych služieb.

2. ZODPOVEDNOSŤ VOČI JEDNOTLIVCOM A SPOLOČNOSTI

V snahe zabezpečiť začlenenie jednotlivcov a odstrániť akúkoľvek diskrimináciu knihovníci a informační pracovníci garantujú, že právo prístupu k informáciám nebude nikomu odopreté a že služby sa budú poskytovať spravodlivo každému, bez ohľadu na vek, občianstvo, politické presvedčenie, fyzické a duševné schopnosti, pohlavie, rodovú príslušnosť, rasu, vzdelanie, príjem, status prístahovalca alebo žiadateľa o azyl, rodinný stav, náboženstvo či sexuálnu orientáciu.

V snahe zlepšiť prístup pre všetkých knihovníci a informační pracovníci pomáhajú ľuďom pri vyhľadávaní informácií, podporujú ich v rozvíjaní čitateľských zručností a informačnej gramotnosti a podnecujú etické využívanie informácií (s osobitným zameraním na mladých ľudí).

3. OCHRANA SÚKROMIA, DISKRÉTNOSŤ A TRANSPARENTNOSŤ

Knihovníci a informační pracovníci rešpektujú súkromie jednotlivcov a ochranu osobných údajov, ktoré nevyhnutne spracováva príslušná inštitúcia. Zároveň podporujú čo najvyššiu transparentnosť informácií, ktoré sa týkajú verejných inštitúcií, súkromného sektora a všetkých ďalších inštitúcií s možným vplyvom na životy jednotlivcov i spoločnosti ako celku.

4. OTVORENÝ PRÍSTUP A DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO

Záujmom knihovníkov a informačných pracovníkov je poskytovať používateľom knižnice čo najlepší prístup k informáciám a myšlienkam na ľubovoľnom médiu a v akejkoľvek forme, pričom uznávajú, že sú partnermi autorov, vydavateľov a ďalších tvorcov diel chránených autorským právom. Knihovníci a informační pracovníci sa snažia dosiahnuť, aby boli práva používateľov a tvorcov diel chránených autorským právom rovnako rešpektované. Podporujú princípy otvoreného prístupu, otvorených zdrojov a voľných licencií. Usilujú sa presadiť vhodné a nevyhnutné obmedzenia a výnimky z autorského práva pre knižnice a najmä obmedzenie lehôt na ochranu autorských práv.

5. NEUTRALITA, OSOBNÁ BEZÚHONNOSŤ A ODBORNÉ ZRUČNOSTI

Knihovníci a informační pracovníci sa zaväzujú striktnie dodržiavať neutrálny a objektívny postoj týkajúci sa zhromažďovania informácií, ich sprístupňovania a informačných služieb. Usilujú sa získať vyvážené zbierky, uplatňovať spravodlivé postupy pri poskytovaní služieb, predchádzať tomu, aby bolo ich osobné presvedčenie v rozpore s profesionálnymi povinnosťami, bojovať proti korupcii a dosiahnuť čo najvyšší štandard pri výkone svojej profesie.

6. VZŤAHY MEDZI SPOLUPRACOVNÍKMI A MEDZI ZAMESTNÁVATEĽOM A ZAMESTNANCAMI

Knihovníci a informační pracovníci sa k sebe správajú slušne a s rešpektom. Z tohto dôvodu nepripúšťajú nijakú diskrimináciu v zamestnaní, ktorá by mohla súvisieť s vekom, občianstvom, politickým presvedčením, fyzickými alebo duševnými schopnosťami, pohlavím, rodinným stavom, pôvodom, rasou, náboženstvom či sexuálnou orientáciou.

Podporujú rovnocenné odmeňovanie mužov a žien na porovnateľných pracovných pozíciách, odovzdávajú si svoje odborné skúsenosti a zapájajú sa do činností knižničských profesijných združení.

Schválené Správnou radou IFLA v auguste 2012